

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. M. wniósł o ustanowienie na mocy art. 305² § 1 k.c. służebności przesyłu obciążającej nieruchomość stanowiącą działkę oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 3,54 ha, położoną w obrębie M., gmina G., dla której to nieruchomości prowadzona jest w Sądzie Rejonowym w Goleniowie księga wieczysta KW nr (...) na rzecz przedsiębiorcy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

W uzasadnieniu wniosku wskazał, iż przedmiotowe żądanie związane jest z posadowieniem na działce nr (...) stanowiącej jego własność słupa kratownicowego wskutek usunięcia kolizji projektowanej drogi z linią napowietrzną wysokiego napięcia w związku z realizacją inwestycji drogowej polegającej na budowie wschodniej obwodnicy G..

J. M. wniósł również o zasądzenie od uczestnika postępowania na jego rzecz kwoty 45.375 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Domagał się także zasądzenia od uczestnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Wnioskodawca podniósł, że wzywał pisemnie uczestnika m.in. do dobrowolnego i odpłatnego ustanowienia służebności przesyłu, jednak do czasu złożenia wniosku uczestnik postępowania nie wyraził gotowości do zawarcia porozumienia z wnioskodawcą w tymże zakresie.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. wniósł o oddalenie wniosku w całości i zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska uczestnik powołał się na brak legitymacji biernej do występowania w niniejszej sprawie. Uczestnik wskazał mianowicie, iż to nie on jest właścicielem urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości wnioskodawcy a Województwo (...). (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. podniosła nadto, że wydana w dniu 30 czerwca 2009 r. przez Wojewodę (...) decyzja numer (...), tj. decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w rozumieniu art. 11 f ust. 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, powoduje trwale ograniczenie prawa własności nieruchomości. Tym samym wnioskodawca nie może ubiegać się o ustanowienie służebności przesyłu zgodnie z art. 305¹ k.c. Uczestnik zakwestionował również przyjętą przez wnioskodawcę kwotę żadaną tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Wskazał ponadto, że decyzją Wojewody (...) wnioskodawcy zostało już przyznane wynagrodzenie za trwale ograniczenie sposobu korzystania z części nieruchomości.

Postanowieniem z dnia 13 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie na wniosek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika Województwo (...).

W odpowiedzi uczestnik Województwo (...) wniósł o oddalenie wniosku w całości i zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Uczestnik zakwestionował, iż jest właścicielem urządzeń przesyłowych stanowiących przedmiot niniejszego postępowania. Podniósł ponadto, że służebność przesyłu można ustanowić jedynie na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego. Województwo (...) wskazało, iż usunięcie kolizji potwierdzone zostało protokołem z dnia 27 grudnia 2010 r., wówczas też urządzenia zostały odebrane przez uczestnika (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., co skutkowało włączeniem tych urządzeń do sieci. Uczestnik zaznaczył także, iż wnioskodawca na mocy decyzji wydanej dnia 31 grudnia 2013r. otrzymał kwotę 1.900 zł tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną w wyniku trwałego ograniczenia sposobu korzystania z części nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...). Podniósł również, że decyzje wydane w trybie postępowania administracyjnego mają wiążący charakter i niedopuszczalne jest ponowne rozstrzygnięcie kwestii związanych z przyznaniem jakiegokolwiek rekompensaty przez sąd w postępowaniu cywilnym.

W odpowiedzi na stanowisko Województwa (...) uczestnik (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. wskazał, iż oświadczenie zawarte w § 5 ust. 4 umowy zgodnie, z którym jest właścicielem urządzeń będących w kolizji z planowaną inwestycją oraz że przejmuje od inwestora elementy infrastruktury elektroenergetycznej powstałe w wyniku likwidacji kolizji,

dotyczy własności urządzeń posadowionych wcześniej na nieruchomościach. Zapis ten nie odnosi się natomiast do nowopowstałych urządzeń przesyłowych.

Wnioskodawca podtrzymał żądanie swojego wniosku dotyczące ustanowienia służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorcy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.. Wniósł o oddalenie wniosku uczestnika Województwa (...) o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, gdyż nigdy nie występował on względem tegoż uczestnika z jakimkolwiek roszczeniami na drodze sądowej.

Sąd Rejonowy ustalił, następujący stan faktyczny:

J. M. jest właścicielem nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 3,54 ha położonej w obrębie M., gmina G., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Goleniowie prowadzi księgę wieczystą kw nr (...).

Przez działkę J. M. przebiegała linia elektroenergetyczna relacji R.-G. o numerze kodowym (...), która wybudowana została w 1974 r. W 2010 r. nastąpiła przebudowa odcinka tej linii z uwagi na inwestycję drogową obwodnicy G..

Niesporne, a nadto dowody:

- odpisy z księgi wieczystej – k. 13-21,
- wypis z rejestru gruntów – k. 22,
- zeznania świadka A. Ł. – k. 149-150.

Na mocy decyzji nr (...) z dnia 30 czerwca 2009 r., znak I.I-PM/JA- (...) -4/09 o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej – budowa wschodniej obwodnicy G. w ciągu drogi wojewódzkiej nr (...), Wojewoda (...) zezwolił na ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 3,54 ha z obrębu M., gmina G., w celu posadowienia słupa energetycznego linii 110 kV.

Decyzji nadany został rygor natychmiastowej wykonalności.

Nieruchomość stanowiąca własność J. M. została ujęta w decyzji jako działka przeznaczona pod przebudowę sieci uzbrojenia terenu.

Niesporne, a nadto dowody:

- decyzja nr (...) o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej z dnia 30.06.2009 r. – k. 47-61,
- zeznania świadka Z. K. – k. 148 v.,
- zeznania świadka A. Ł. – k. 149-150.

W dniu 29 września 2010 r. pomiędzy (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. a Województwem (...) w S. (Inwestor) została zawarta umowa nr (...), której przedmiot stanowiło określenie praw i obowiązków stron związanych z realizacją i finansowaniem przebudowy istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej WN-110 kV, SN-15kV i nN-0,4 kV, będącej własnością (...) Sp. z o.o., a kolidującej z planowaną budową wschodniej obwodnicy miejscowości G. w ciągu drogi wojewódzkiej nr (...).

W § 5 ust. 3 ww. umowy postanowiono ,że nowo wybudowane odcinki infrastruktury elektroenergetycznej w zamian za zlikwidowane Inwestor przekaze nieodpłatnie na majątek (...) Sp. z o.o. protokołem zdawczo-odbiorczym podpisanym przez osoby upoważnione do reprezentowania podmiotu przekazującego tę infrastrukturę. Postanowiono również ,iż protokół zdawczo-odbiorczy musi zawierać wartość rynkową przekazywanej infrastruktury i jej charakterystykę techniczną, a dokument ten zostanie wystawiony na podstawie dokumentacji technicznej

powykonawczej, sporządzonej i dostarczonej przez Inwestora oraz sprawdzonej przez Inspektora Nadzoru z ramienia (...) Sp. z o.o.

Powyższą umową (...) Sp. z o.o. potwierdziła także, że jest właścicielem urządzeń będących w kolizji z planowaną inwestycją. Oświadczyła również, że przejmie od Inwestora elementy infrastruktury elektroenergetycznej powstałe w wyniku likwidacji kolizji określone w § 2 umowy (§ 5 ust. 4 umowy z dnia 29.09.2010 r.).

W dniu 27 grudnia 2010 r. sporządzony został protokół odbioru technicznego – częściowy. W treści protokołu, w polu „Wnioski komisji”, wpisano iż linia 110 kV relacji G.-R. nadaje się do eksploatacji. Poczyniona została również adnotacja, iż do odbioru końcowego dostarczyć należy: geodezję powykonawczą oraz protokół przekazania na majątek E. (druk PT).

Protokół zdawczo-odbiorczy opisany w § 5 ust. 3 zawartej umowy nie został dotąd sporządzony.

Pomimo powyższego przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. dokonuje czynności eksploatacyjnych na przebudowanej sieci, w tym na urządzeniach infrastruktury elektroenergetycznej znajdujących się na nieruchomości należącej do J. M.. Powyższe czynności polegają na cyklicznych oględzinach linii, przeprowadzeniu przeglądu wraz z pomiarem linii.

Niesporne, a nadto dowody:

- umowa z dnia 29.09.2010 r. – k. 62-68,
- protokół odbioru technicznego – częściowy z dnia 27.12.2010 r. – k. 23-24,
- zeznania świadka Z. K. – k. 148 v.,
- zeznania świadka A. Ł. – k. 149-150.

Decyzją z dnia 31 grudnia 2013 r. Wojewoda (...) orzekł o ustaleniu odszkodowania na rzecz J. M. w wysokości 1.900 zł za szkody poniesione w wyniku trwałego ograniczenia sposobu korzystania z części nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 3,54 ha z obrębem M., gmina G., w związku z posadowieniem słupa energetycznego linii 110kV, dla potrzeb realizacji inwestycji drogowej polegającej na budowie wschodniej obwodnicy G. w ciągu drogi wojewódzkiej nr (...).

Ustalono, że na szkodę poniesioną w wyniku trwałego ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości w związku z posadowieniem słupa energetycznego składają się: obniżenie wartości nieruchomości, zdyskontowane koszty związane z utrudnieniami w uprawie oraz wartość utraconych plonów.

Przyznane odszkodowanie w wysokości 1.900 zł na rzecz J. M. zostało wypłacone.

Niesporne, a nadto dowody:

- decyzja z dnia 31.12.2013 r. – k. 11-112,
- pismo z dnia 17.02.2014 r. – k. 113,
- dowód wypłaty odszkodowania – k. 114.

J. M. przed złożeniem wniosku w niniejszej sprawie pisemnie wzywał (...) Sp. z o.o. w P. m.in. do ustanowienia za wynagrodzeniem służebności przesyłu związanej z istnieniem na jego nieruchomości infrastruktury elektroenergetycznej. Działania J. M. nie przyniosły oczekiwanego rezultatu.

Niesporne, a nadto dowody:

- pismo z dnia 28.01.2011 r. – k. 26,

- pismo z dnia 23.02.2011 r. – k. 27-28,
- pismo z dnia 14.02.2014 r. – k. 29,
- pismo z dnia 31.03.2014 r. – k. 30,
- zeznania świadka Z. K. – k. 148 v.,
- zeznania świadka M. G. – k. 149.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek podlegał oddaleniu.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był w zasadzie poza sporem. Poza ustaleniami w sprawie pozostawała mianowicie kwestia prawa własności położonej w obrębie M. nieruchomości w postaci działki nr (...). W sprawie bezsporny był również fakt, że doszło do trwałego ograniczenia sposobu korzystania z ww. nieruchomości przez wnioskodawcę w związku z posadowieniem na niej słupa energetycznego linii 110kV, dla potrzeb realizacji inwestycji drogowej polegającej na budowie wschodniej obwodnicy G. w ciągu drogi wojewódzkiej nr (...). Posadowienie słupa kratownicowego – podpory linii elektroenergetycznej na działce nr (...) nastąpiło wskutek usunięcia kolizji projektowanej drogi z linią napowietrzną wysokiego napięcia. U. do wykonywania tych czynności wynikało z decyzji Wojewodę (...) numer (...), z dnia 30 czerwca 2009r.

W tym miejscu wskazać również należy, iż stosownie do art. 510 § 1 k.p.c. zainteresowanym w sprawie jest każdy, czyich praw dotyczy wynik postępowania, może on wziąć udział w każdym stanie sprawy aż do zakończenia postępowania w drugiej instancji. Określenie „każdy, czyich praw dotyczy wynik postępowania” jest szerokie i umożliwia sądowi w zależności od stwierdzonych okoliczności konkretnej sprawy uznanie, że dany podmiot jest zainteresowanym w wyniku postępowania i może stać się on uczestnikiem postępowania, nawet wtedy gdyby to był interes pośredni. W niniejszej sprawie ustalenia wymagała m.in. okoliczność dotycząca tego, jakiemu podmiotowi przysługuje prawo własności urządzeń przesyłowych przechodzących przez nieruchomość J. M.. (...) Sp. z o.o. w swoich pismach wprost wskazywał, iż ww. urządzenia stanowią własność Województwa (...). Nadto również korespondencja kierowana do J. M. – na etapie przedsądowych negocjacji – wprost wskazywała na Województwo (...), jako podmiot zobowiązany do pokrycia wszelkich roszczeń związanych z przebudowaną infrastrukturą elektroenergetyczną 110 kV. Chcąc umożliwić Województwu (...) zajęcie stanowiska w sprawie oraz ewentualne podjęcie obrony swojego interesu, Sąd uwzględnił wniosek dotychczasowego uczestnika i postanowieniem z dnia 13 lipca 2015 roku wezwał Województwo (...) do udziału w sprawie w charakterze uczestnika.

Przechodząc do wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia, należy zauważyć, że zgodnie z art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. (tj. urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania m.in. energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne) prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Zgodnie z art. 305² § 2 k.c. jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Wnioskodawca podnosił, że wzywał pisemnie uczestnika (...) sp. z o.o. do dobrowolnego i odpłatnego ustanowienia służebności przesyłu, jednak ww. uczestnik nie wyraził gotowości do zawarcia porozumienia z wnioskodawcą, w związku z czym koniecznym stało się wydanie przez sąd stosownego rozstrzygnięcia.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy sąd uznał jednakże, iż w rozpoznawanej sprawie nie została spełniona podstawowa przesłanka zasadności roszczenia o ustanowienie służebności przesyłu opisana w art. 305²

§ 2 k.c., a mianowicie taki stan rzeczy, w którym służebność ta jest niezbędna do właściwego korzystania przez przedsiębiorcę z urządzeń przesyłowych. Podkreślić bowiem należy, iż (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością P. przysługuje już skutecznie względem (...) uprawnienie, na mocy którego pracownicy Spółki (...) mogą na ten grunt wejść i z niego korzystać w zakresie niezbędnym do przeprowadzania czynności umożliwiających utrzymanie urządzeń przesyłowych we właściwym dla nich stanie technicznym, zapewniającym odpowiednią sprawność oraz bezpieczeństwo działania. Tym samym czyni to zbędnym ustanawianie przez sąd służebności przesyłu. Wobec braku podstaw do ustanowienia służebności nie było również możliwe przyznanie wnioskodawcy stosownego wynagrodzenia, które jest immanentnie związane z obciążeniem nieruchomości służebnością przesyłu.

Podkreślić przy tym należy, iż uprawnienie do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie niezbędnym do utrzymania urządzeń przesyłowych we właściwym dla nich stanie technicznym, zapewniającym odpowiednią sprawność oraz bezpieczeństwo działania wynika z treści decyzji nr (...) z dnia 30 czerwca 2009 r., o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej – budowa wschodniej obwodnicy G. w ciągu drogi wojewódzkiej nr (...), mocą której Wojewoda (...) zezwolił na ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 3,54 ha z obrębu M., gmina G., w celu posadowienia słupa energetycznego linii 110 kV. Powyższa decyzja administracyjna wydana została na podstawie – ówczesnie obowiązujących – art. 11a ust. 1 w związku z art. 11f ust 1, 2, art. 12 ust. 1-4, 4d, 4e, 6, art. 16, art. 17, art. 19, art. 20, art. 20a ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, art. 42 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 11 f ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania powyższej decyzji, wskazuje niezbędne elementy i ustalenia, które powinna zawierać decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. W razie potrzeby decyzja taka powinna zawierać także ustalenia dotyczące:

- a. określenia szczególnych warunków zabezpieczenia terenu budowy i prowadzenia robót budowlanych,
- b. określenia czasu użytkowania tymczasowych obiektów budowlanych,
- c. określenia terminów rozbiórki istniejących obiektów budowlanych nieprzewidzianych do dalszego użytkowania oraz tymczasowych obiektów budowlanych,
- d. określenia szczegółowych wymagań dotyczących nadzoru na budowie,
- e. obowiązku dokonania przebudowy istniejącej sieci uzbrojenia terenu,
- f. obowiązku przebudowy dróg innych kategorii,
- g. określenia ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości dla realizacji obowiązków, o których mowa w lit. e i f,
- h. zezwolenia na wykonanie obowiązków, o których mowa w lit. e i f.

Jednocześnie z mocy art. 11 f ust. 2 ww. ustawy do ograniczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 8 lit. g, przepisy art. 124 ust. 4-8 i art. 124a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami stosuje się odpowiednio. To zaś oznacza, że do ograniczenia – w drodze decyzji wydanej na podstawie art. 11 f – sposobu korzystania z nieruchomości odpowiednie zastosowanie znajduje art. 124 ust. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

W myśl natomiast art. 124 ust. 6 u.g.n. właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości jest obowiązany udostępnić nieruchomość w celu wykonania czynności związanych z konserwacją oraz usuwaniem awarii ciągów, przewodów i urządzeń, o których mowa w ust. 1, a więc służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów i energii elektrycznej oraz urządzeń łączności publicznej i sygnalizacji, a także innych podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń.

Ograniczenia prawa własności lub użytkowania wieczystego na podstawie art. 124 ww. ustawy odpowiadają zatem w swej treści służebności przesyłu (zezwolenia na posadowienie urządzeń oraz udostępnienie nieruchomości w celu wykonania konserwacji urządzeń oraz usunięcia awarii).

Podkreślić zatem należy, że tytuł do wkroczenia na cudzą nieruchomość i jednorazowego wykorzystania jej w określonym celu lub wykorzystywania jej w pewnych celach przez dłuższy czas, a nawet bez określonego limitu czasowego, może wynikać nie tylko wprost z ustawy lub z umowy z właścicielem nieruchomości, ale też z aktu administracyjnego wydanego na podstawie upoważnienia ustawowego. Ustawodawca stosunkowo często przyznaje organom administracji kompetencje do wydawania aktów administracyjnych wywołujących bezpośrednio lub pośrednio skutki w sferze prawa cywilnego.

Istotną podstawą prawną uprawnienia do budowy urządzeń przesyłowych i ich eksploatacji jest pozwolenie administracyjne. Problematyka ta została uregulowana w art. 124, 128 ust. 4, 129, 132 ust. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, poprzednio w art. 70 i 74 ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, a jeszcze wcześniej w art. 35 i 36 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości.

W tym miejscu wskazać należy, że ograniczenie własności, wynikające z wydanych w trybie cytowanych powyżej przepisów decyzji administracyjnych ma charakter trwały, a zatem decyzja taka z mocy ustawy trwale ogranicza prawo własności każdorazowego właściciela nieruchomości, na której mają być zlokalizowane urządzenia przesyłowe w ten sposób, iż musi on znosić fakt wybudowania urządzeń przesyłowych na jego gruncie, jak również niedogodność polegającą na zapewnieniu każdorazowemu przedsiębiorcy korzystającemu z tych urządzeń prawa dostępu do nich w celu ich utrzymania we właściwym stanie technicznym. W ocenie Sądu Rejonowego powyższe rozważania uprawniają do stwierdzenia, że decyzja taka jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości, co znalazło potwierdzenie w uchwale SN z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09, niepubl.. Nadto z uwagi na swoją prawomocność i ostateczność decyzja taka wiąże Sąd powszechny, który nie może pominąć jej treści, skutków i zakresu oddziaływania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszego postępowania stwierdzić należało, że skoro układ stosunków pomiędzy uczestnikami określa decyzja Wojewody (...) nr (...) z dnia 30 czerwca 2009 r., o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej – budowa wschodniej obwodnicy G. w ciągu drogi wojewódzkiej nr (...), to nie zachodzą żadne przesłanki przemawiające za ponownym i tożsamym regulowaniem podstaw do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie niezbędnym do utrzymania urządzeń przesyłowych we właściwym dla nich stanie technicznym, zapewniającym odpowiednią sprawność oraz bezpieczeństwo działania tych urządzeń. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 kwietnia 2014 r., OSNC Nr 7-8 z 2014 r., poz. 68 - zezwolenie takie, będące decyzją administracyjną, stanowiło akt kształtujący treść prawa własności zgodnie z art. 140 k.c. i choć nie powoduje ono powstania służebności w ścisłym tego słowa znaczeniu, to jednak prowadzi do trwałego ograniczenia prawa własności, sprawiając, że każdorazowy właściciel nieruchomości ma obowiązek znoszenia stanu faktycznego ukształtowanego przebiegiem urządzeń przesyłowych przez nieruchomość. Z decyzji tej wynikają uprawnienia o charakterze administracyjnym, czasami nazywane szczególną służebnością ustawową.

Ponadto porównanie art. 35 ustawy wywłaszczeniowej z 1958 r., art. 70 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (t.j. Dz. U. Nr 30 z 1991 r., poz. 126 ze zm.) i art. 124 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 782) wskazuje na tożsamość unormowanych nimi instytucji.

Reasumując stwierdzić należało, iż nabycie prawa do korzystania z cudzej nieruchomości według treści odpowiadającej służebności przesyłu na podstawie administracyjnej decyzji wywłaszczeniowej (tzw. ustawowa służebność przesyłu) oraz orzeczenia sądu wzajemnie się wykluczają.

Powyższy wniosek znajduję swoje odzwierciedlenie także w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 r., sygn. III CZP 107/13, w której Sąd Najwyższy przyjął, że jeżeli przedsiębiorca będący właścicielem urządzeń wymienionych w art. 49 § 1 k.c. wykonuje uprawnienia wynikające z decyzji wydanej na rzecz jego poprzednika prawnego na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), właściciel nieruchomości nie może żądać ustanowienia służebności przesyłu (art. 305 § 2 k.c.). Z kolei w uchwale z dnia 8 kwietnia 2014 r., sygn. III CZP 87/13 Sąd Najwyższy wskazał, że wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z decyzji wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), stanowiącej tytuł prawny do ich wykonywania, nie prowadzi do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Kolejnym argumentem mającym w ocenie Sądu I instancji przemawiać za oddaleniem wniosku J. M. był nieuregulowany – na chwilę składania przedmiotowego wniosku – status prawny urządzeń przesyłowych znajdujących się, przebiegających przez grunt wnioskodawcy.

(...) sp. z o.o. podnosił bowiem, iż aktualnym właścicielem urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości J. M. jest Województwo (...). Wywodził to z postanowień ujętych w umowie z dnia 29 września 2010 r., zgodnie z którymi inwestor (Województwo (...)) zobowiązał się przekazać nieodpłatnie nowo wybudowane odcinki infrastruktury elektroenergetycznej na majątek (...) Sp. z o.o. końcowym protokołem zdawczo – odbiorczym. W sprawie sporządzony został dotychczas jedynie dokument w postaci częściowego protokołu odbioru technicznego z dnia 27 grudnia 2010 r. W ocenie ww. uczestnika brak jest zatem podstaw pozwalających na stwierdzenie, że urządzenia przesyłowe przeszły na własność uczestnika. Z kolei przeciwstawne stanowisko dotyczące tejże kwestii zajął uczestnik Województwo (...), wskazując iż właścicielem sieci przed dokonaną inwestycją był uczestnik (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. i jego sytuacja prawna nie uległa zmianie nawet po wykonaniu przebudowy sieci. Województwo (...) podniosło, że usunięcie kolizji potwierdzone zostało protokołem z dnia 27 grudnia 2010 r. i wówczas też urządzenia przesyłowe zostały odebrane przez uczestnika (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., co skutkowało włączeniem tych urządzeń do sieci i nabyciem ich prawa własności. W ocenie Województwa (...) – wymóg przekazania własności urządzeń w drodze dodatkowego protokołu zdawczo – odbiorczego zgodnie z postanowieniami umowy nie może decydować o prawie własności.

Sąd nie stracił z pola widzenia, iż podmiotem, na rzecz którego może być ustanowiona służebność przesyłu, jest wyłącznie przedsiębiorca, a więc osoba fizyczna, osoba prawna i podmiot ustawowy, o którym mowa w art. 331 § 1 k.c., prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Przedmiotem działalności takiego przedsiębiorcy powinna być działalność związana z wykorzystaniem urządzeń przesyłowych. Ustanowienie służebności przesyłu jest możliwe tylko na rzecz takiego przedsiębiorcy, który jest właścicielem urządzeń, służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeń podobnych lub który zamierza wybudować takie urządzenia (art. 49 § 1 k.c.).

W doktrynie zaprezentowane zostało stanowisko, zgodnie z którym dopuszczalne jest przyjęcie rozszerzającej wykładni terminu „przedsiębiorca”, a co za tym idzie istnieje możliwość ustanowienia służebności przesyłu na rzecz jednostek samorządu terytorialnego i Skarbu Państwa. Przykładowo wskazać można, iż wykonywanie zadań gminnych może wiązać się m. in. z prowadzeniem działalności gospodarczej polegającej na budowie urządzeń przesyłowych oraz dostarczaniu mediów przy ich użyciu.

Odnosząc się z kolei do twierdzeń uczestnika Województwa (...), iż odebranie przez uczestnika (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. nowopowstałej infrastruktury elektroenergetycznej i jej włączenie do sieci wiązało się z nabyciem jej prawa własności przez Spółkę (...) wskazać należy, iż wejście urządzenia w skład przedsiębiorstwa jest kwestią faktu (tak wyrok TK z dnia 4 grudnia 1991 r., W 4/91, OTK 1991, nr 1, poz. 22). Oznacza to, że z chwilą przyłączenia urządzenia do sieci, która należy do przedsiębiorstwa lub zakładu, urządzenia te przestają być częścią składową nieruchomości, a stają się składnikiem przedsiębiorstwa (art. 55¹ k.c.), co jednak nie wpływa na kwestie własnościowe. Urządzenie

przesyłowe, z chwilą przyłączenia do sieci przedsiębiorstwa, przestaje być częścią składową nieruchomości, staje się rzeczą ruchomą, która może być przedmiotem odrębnej własności i odrębnego obrotu. Nadto w wyroku z dnia 13 kwietnia 2011 r. Sąd Najwyższy wskazał, że po wejściu w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw nie można potwierdzić, że urządzenia, które zostają ściśle powiązane z siecią, stają się częścią składową instalacji należącej do przedsiębiorstwa. Samo podłączenie do sieci usuwa je tylko spod działania zasady superficies solo cedit, a nie rodzi skutku w postaci przeniesienia ich własności lub ustanowienia innego prawa na rzecz przedsiębiorcy sieciowego (tak SN w wyroku z dnia 13 kwietnia 2011 r., V CSK 309/10, Lex nr 1001339, Zob. też wyrok SN z dnia 18 czerwca 2004 r. (II CK 259/03, Biul. SN 2005, nr 1, s. 42).

Na gruncie niniejszej sprawy należało zatem przyjąć, iż z chwilą połączenia wybudowanych na gruncie J. M. urządzeń przesyłowych z siecią należącą do (...) sp. z o.o. uzyskały one status samoistnych rzeczy ruchomych. Do przeniesienia prawa własności powyższych urządzeń przesyłowych nie wystarczy jednakże, jak zostało to już wskazane powyżej samo włączenie tych urządzeń do sieci. Na gruncie rozpoznawanej sprawy aby można było stwierdzić, iż doszło do przeniesienia prawa własności nowo wybudowanych urządzeń na rzecz przedsiębiorcy (...) sp. z o.o. niezbędny jest, sporządzony – zgodnie z postanowieniami zawartej pomiędzy uczestnikami postępowania umowy – protokół zdawczo-odbiorczy, który zostałby podpisany przez osoby upoważnione do reprezentowania podmiotu przekazującego tę infrastrukturę. Jednakże, co w sprawie jest okolicznością bezsporną protokół zdawczo-odbiorczy nie został dotąd sporządzony. W dniu 27 grudnia 2010 r. spisany został bowiem wyłącznie protokół odbioru technicznego – częściowy, który pozwolił jedynie na włączenie urządzeń przesyłowych wybudowanych przez Województwo (...) do sieci należącej (...) sp. z o.o.

Dodatkowo podkreślić należy, iż bez znaczenia dla kwestii własnościowych pozostaje w ocenie Sądu okoliczność, iż przedsiębiorca (...) sp. z o.o. dokonywał i dokonuje czynności eksploatacyjnych na przebudowanej sieci, w tym na urządzeniach infrastruktury elektroenergetycznej znajdujących się na nieruchomości należącej do J. M..

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w pkt I postanowienia.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

W postępowaniu nieprocesowym obowiązuje bowiem zasada ponoszenia przez każdego uczestnika postępowania wszystkich kosztów, jakie związane są z jego udziałem w sprawie. Z zasady tej wynika w sposób jednoznaczny, iż nie istnieje pomiędzy uczestnikami postępowania nieprocesowego obowiązek zwrotu kosztów. Każdy uczestnik ponosi natomiast koszty związane z poszczególnymi czynnościami, których dokonał, koszty związane z jego działaniem oraz koszty związane z czynnościami sądu podjętymi w jego interesie. Od tej zasady przepis art. 520 § 2 i § 3 k.p.c. przewiduje wyjątki.

I tak zgodnie z art. 520 § 2 k.p.c. sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania, lub interesy ich są sprzeczne. Z kolei z § 3 powołanego wyżej przepisu wynika, iż w sytuacji, gdy interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. To samo dotyczy sytuacji, gdy uczestnik postępował niesumienne lub oczywiście niewłaściwie.

Należy przy tym podkreślić, że sytuacja w postępowaniu nieprocesowym jest inna niż w procesie, w którym przegranie sprawy z reguły wywołuje skutek w postaci obowiązku zwrotu kosztów. Wynika to wprost z zawartego w art. 520 § 2 i 3 k.p.c. wyrażenia „sąd może”. W postępowaniu nieprocesowym sąd ma więc możliwość oceny, czy rodzaj sprawy, jej okoliczności, wątpliwość występujących w niej zagadnień prawnych czyniły i w jakim zakresie nietrafność lub nawet oczywistą niesłuszność stanowiska któregoś z uczestników w tym sensie „przegrywającego sprawę” i w zależności od tej oceny odmówić zasądzenia albo zasądzić zwrot kosztów. Rozwiązanie to jest elastyczne i uwzględnia różnorodność spraw rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 148/12, OSNC-ZD 2013/2/45).

Jednocześnie wskazać należy ,iż ustalenia poczynione przez Sąd w przedmiotowej sprawie doprowadziły do rozstrzygnięcia, w wyniku którego nie doszło do zwiększenia, czy też zmniejszenia interesów czy to wnioskodawcy, czy któregośkolwiek z uczestników. Na skutek przyjęcia, że właściciel urządzeń przesyłowych dysponuje już tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości J. M., Sąd orzekając zgodnie z wnioskiem, potwierdziłby jedynie istniejący stan rzeczy.

Mając zatem na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w pkt II postanowienia.

SSR Anna Winnicka Kaliszewska

I Ns 297/15

ZARZĄDZENIE

1. odnotować
2. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnom. Województwa (...)
3. za 20 dni lub z apelacją ew. zażaleniem

24.02.2016r.